

Олександр Красногор,
кандидат юридичних наук, приватний
нотаріус м. Чернігів
ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-0901-7033>

ОСНОВНІ ВИДИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ ВІДНОСИН, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ РЕАЛІЗАЦІЄЮ МІНІСТЕРСТВОМ ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ ФУНКЦІЙ У СФЕРІ ОХОРОНИ ПРАВ ЛЮДИНИ

Стаття присвячена дослідженню адміністративно-правових відносин, що виникають у процесі реалізації Міністерством юстиції України своїх завдань у сфері охорони прав і свобод людини. Наголошується на ключовій ролі Мін'юсту як органу, що забезпечує формування та впровадження державної правової політики, контроль за дотриманням законодавства, взаємодію з іншими суб'єктами публічного управління та міжнародними організаціями.

Констатовано, що ефективність охорони прав людини значною мірою залежить від механізмів реалізації державної політики та взаємодії Мін'юсту з іншими суб'єктами публічного управління, які забезпечують адміністративне регулювання та практичне застосування норм адміністративного права.

Визначено, що класифікація таких правовідносин є необхідною умовою ефективного функціонування механізмів охорони прав людини, оскільки дозволяє розкрити їх зміст, правову природу, коло учасників та способи нормативного регулювання. У статті запропоновано систематизацію адміністративно-правових відносин за суб'єктним складом, функціональним призначенням, процедурною формою, рівнем публічності та джерелом походження. Окрему увагу приділено сучасним викликам діяльності Мін'юсту, серед яких забезпечення доступу до публічної інформації, цифровізація правових послуг та дотримання міжнародних стандартів у пенітенціарній системі.

Зроблено висновок, що адміністративно-правові відносини, що виникають у діяльності Мін'юсту, є системним інструментом реалізації функцій держави у сфері прав людини. Вони охоплюють як владно-субординаційні, інституційно-координаційні, міжнародно-правові, так і регулятивні, охоронні, інформаційно-просвітницькі зв'язки, що забезпечують ефективне функціонування механізмів публічного управління.

Звернуто увагу, що на сучасному етапі залишаються актуальними проблеми забезпечення права на доступ до публічної інформації, а також дотримання міжнародних стандартів прав людини у пенітенціарній системі. Їх вирішення потребує посилення міжвідомчої координації, удосконалення адміністративних процедур, підвищення рівня фінансування та приведення умов тримання засуджених у відповідність до вимог міжнародного права.

Ключові слова: класифікація адміністративно-правових відносин, охорона прав людини, органи юстиції, державна правова політика, публічне управління.

Krasnohor O.

Main types of administrative and legal relations related to the implementation by the Ministry of Justice of Ukraine of its functions in the field of human rights protection.

The article is devoted to the study of administrative-legal relations that arise in the process of the Ministry of Justice of Ukraine implementing its tasks in the field of human rights and freedoms protection. The key role of the Ministry of Justice as a body that ensures the formation and implementation of state legal policy, control over compliance with legislation, and interaction with other subjects of public administration and international organizations is emphasized.

It has been established that the effectiveness of human rights protection largely depends on the mechanisms for implementing state policy and the interaction of the Ministry of Justice with other public administration entities that ensure administrative regulation and the practical application of administrative law norms.

It is determined that the classification of such legal relations is a necessary condition for the effective functioning of human rights protection mechanisms, as it allows revealing their content, legal nature, range of participants and methods of regulatory regulation. The article proposes a systematization of administrative and legal relations by subject composition, functional purpose, procedural form, level of publicity and source of origin. Special attention is paid to the modern challenges of the Ministry of Justice, including ensuring access to public information, digitalization of legal services and compliance with international standards in the penitentiary system.

It is concluded that administrative and legal relations arising in the activities of the Ministry of Justice are a systemic tool for the implementation of state functions in the field of human rights. They encompass both power-subordination, institutional-coordination, international-legal, and regulatory, security, informational and educational relations that ensure the effective functioning of public administration mechanisms.

It was noted that at the current stage, the problems of ensuring the right to access public information, as well as compliance with international human rights standards in the penitentiary system, remain relevant. Their solution requires strengthening interdepartmental coordination, improving administrative procedures, increasing the level of funding, and bringing the conditions of detention of convicts in line with the requirements of international law.

Keywords: *classification of administrative and legal relations, human rights protection, justice authorities, state legal policy, public administration.*

Постановка проблеми. Міністерство юстиції України посідає важливе місце в системі органів публічної влади, адже саме воно забезпечує реалізацію державної правової політики, здійснює контроль за дотриманням законодавства, координує діяльність у сфері захисту прав і свобод людини та підтримує співробітництво з міжнародними інституціями у цій сфері. Ефективність охорони прав людини багато в чому залежить від механізмів реалізації державної політики та взаємодії Мін'юсту з іншими суб'єктами публічного управління, що забезпечують адміністративне регулювання та практичне застосування норм адміністративного права.

Визначаючи класифікацію адміністративно-правових відносин, у які вступає Міністерство юстиції України в процесі здійснення діяльності щодо охорони прав людини, слід наголосити, що саме ці відносини є фундаментом результативної роботи органу виконавчої влади. Вони створюють упорядковану систему організаційних та правових зв'язків, забезпечують реалізацію, захист і гарантування прав і свобод людини та громадянина, сприяючи таким чином розвитку й зміцненню засад правової держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розкриття адміністративно-правового статусу системи органів юстиції проводили такі вчені, як: В. Авер'янов, О. Бандурка, Ю. Битяк, О. Безпалова, І. Голосніченко, О. Джафарова, С. Ківалов, Т. Коломоєць, В. Колпаков, А. Комзюк, С. Олефіренко, В. Селіванов, Ю. Тихомирова, М. Тищенко, О. Харитонova, та інші.

Метою статті є дослідження на основі теоретико-правового аналізу сутності адміністративно-правових відносин Міністерства юстиції України у сфері охорони прав людини.

Виклад основного матеріалу дослідження. Адміністративно-правові відносини, що виникають у діяльності Міністерства юстиції України у сфері охорони прав людини, мають низку специфічних ознак, які відрізняють їх від загальних адміністративних правовідносин у сфері публічного управління. Ці відносини є правовою формою реалізації державної політики щодо забезпечення, дотримання та захисту прав людини. Впорядкування різних видів адміністративних правовідносин за певними критеріями сприяє розкриттю їх правової природи, учасників, змісту та механізмів правового регулювання у сфері забезпечення та захисту прав людини.

На підтримку даної тези наголошує науковець А.В. Авер'янов, який зазначає, що класифікація таких відносин дозволяє краще зрозуміти, які адміністративні механізми ефективні в охороні прав людини, та на яких рівнях (державному, регіональному, муніципальному) повинна реалізовуватися відповідальність органів влади [1, с. 85-86].

Вітчизняні науковці О.І. Остапенко, М.В. Ковалів, С.С. Єсімов наголошують, що адміністративно-правові відносини різноманітні та можуть класифікуватися за певними критеріями: цільовим призначенням, виконуваними функціями, складом учасників, сферою виникнення, станом взаємної підпорядкованості суб'єктів, що беруть участь у правовідносинах; вертикальні та горизонтальні; способом захисту; змістом; характером юридичних фактів; пов'язані із реалізацією державного управління та такі, що здійснюються поза сферою державного управління за участю суб'єктів адміністративного права [3, с. 106-111].

Міністерство юстиції виконує низку завдань правозахисного та нормативно-реалізаційного характеру, що втілюються у специфічних адміністративно-правових відносинах, які виникають між органом публічної влади та фізичними або юридичними особами, іншими органами держави, а також міжнародними інституціями, актуальним постає системний аналіз та класифікація таких відносин, що дозволяє краще зрозуміти їхню структуру, функціональне призначення та вплив на правове середовище.

Адміністративно-правові відносини Мін'юста у сфері охорони прав людини є багатограними за своєю правовою природою та функціональним змістом. Звідси їх можна систематизувати, виділивши їх структурованість, функціональне призначення та вплив на правове середовище. Відповідно, адміністративно-правові відносини Мін'юста у сфері охорони прав людини слід класифікувати за такими ознаками:

суб'єктним складом, функціональним призначенням, процедурною формою, рівнем публічності та за джерелом походження.

1) *За суб'єктним складом* відносини, у свою чергу, останні поділяються на: 1.1) владно-субординаційні, де відносини підпорядкування виникають між Мін'юстом, що виступає суб'єктом владних повноважень, та іншими підпорядкованими органами (державними підприємствами, установами, територіальними органами юстиції), фізичними чи юридичними особами в рамках публічно-правових процедур.

Реалізація владно-субординаційних повноважень Мін'юсту у сфері прав людини здійснюється у різних напрямках діяльності, в залежності від специфіки реалізації покладених на Міністерство функцій: у нормативному регулюванні - прийняття наказів, положень, інструкцій щодо прав людини у сфері юстиції (накази Мін'юсту від 13.06.2014 № 920/5 «Про внесення змін до Стандартів якості надання безоплатної вторинної правової допомоги у кримінальному процесі»; «Про затвердження Порядку формування та ведення Єдиного реєстру засуджених та осіб, узятих під варту» від 26.06.2018 № 2023/5 тощо;

1.2) інституційно-координаційні відносини формують другу підгрупу суб'єктного складу, де суб'єктом виступає Мін'юст щодо здійснення контролю та нагляду Мін'юсту за дотриманням прав людини за діяльністю установ виконання покарань, органів пробації тощо; здійснення державних реєстраційних функцій відповідних сфер повноважень, закріплених за органами юстиції (актів цивільного стану, речових прав, юридичних осіб тощо), де суб'єктами виступають територіальні органи, що належать до сфери управління Мін'юсту, та зацікавлені в адміністративних реєстраційних послугах особи;

1.3) міжнародно-правові, де Мін'юст вступає у правові відносини з міжнародними організаціями, взаємодіє, шляхом взяття участі у моніторингах, підготовка звітів, реалізація проектів, координація технічної допомоги, імплементація міжнародних стандартів, з Департаментом виконання рішень ЄСПЛ, Управлінням Верховного комісара ООН з прав людини, Міжнародним кримінальним судом, Європейською комісією, іншими партнерами. Міжнародно-правові відносини Міністерства юстиції України є складовою частиною загальної зовнішньої політики держави у сфері юстиції, прав людини, міжнародного співробітництва в сфері правосуддя та виконання міжнародно-правових зобов'язань.

2) *За функціональним призначенням* адміністративно-правові відносини Мін'юста у сфері охорони прав людини, що становить другу групу відносин, слід класифікувати на планувальні (пов'язані з реалізацією управлінської функції шляхом визначення строкових напрямів реалізації державної політики з охорони прав людини органами юстиції), регулятивні (пов'язані з розробкою, аналізом, реєстрацією нормативно-правових актів у сфері прав людини), охоронні (спрямовані на забезпечення організації та надання органами юстиції безоплатної правової допомоги, виконання рішень судів, реагування на порушення прав), інформаційно-просвітницькі (реалізуються через організацію та проведення заходів з правової освіти, роз'яснення, доступу до публічної інформації).

3) Наступною групою адміністративно-правових відносин Мін'юста у сфері охорони прав людини ми виділили різновид відносин за процедурною формою: адміністративно-процедурні, консультативно-інформаційні. До адміністративно-процедурних правовідносин, на нашу думку, доцільно віднести встановлені законом формальні процедури (державна реєстрація, реагування на скарги, видача висновку, доступ до публічної інформації). До консультативно-інформаційних — правовідносини, що виникають при наданні інформаційних послуг, доступу до реєстрів, у процесі організації та здійснення правопросвітницької діяльності, роз'яснення прав, методичних рекомендацій тощо.

Четверту групу адміністративно-правових відносин, в які вступає Мін'юст у сфері охорони прав людини з іншими суб'єктами правовідносин, є відносини за рівнем публічності: відкриті — забезпечують публічний доступ до діяльності Мін'юсту, реалізацію прав громадян на інформацію, доступу до державних реєстрів, держателем яких є Мін'юст, отримання правової допомоги; закриті (внутрішньо-службові) — стосуються внутрішньої реалізації функцій у сфері прав людини, регулюють внутрішню діяльність у сфері внутрішнього моніторингу, координації, звітності, службові перевірки тощо.

На сьогодні залишаються актуальним питання у сфері забезпечення права на доступ зацікавлених осіб до публічної інформації, розпорядником якої є Міністерство юстиції України. Серед найбільш розповсюджених проблем є: ненадання інформації на запит; безпідставна відмова у задоволенні запиту на інформацію; необґрунтоване віднесення інформації до інформації з обмеженим доступом тощо.

На вказані вище порушення прав людини, акцентує увагу Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, до якого апелював громадянин В., що звертався до Міністерства соціальної політики України з метою отримання цієї інформації, однак Мінсоцполітики надіслало його звернення за належністю до

Міністерства юстиції України, а Міністерство юстиції України повідомило заявнику, що не володіє такою інформацією [5].

Оскільки Мін'юст є одним із ключових розпорядників публічної інформації, і його зобов'язання щодо забезпечення доступу мають дотримуватися не формально, а фактично і змістовно. Усунення описаних недоліків можливе через: цифрову трансформацію сервісів органів юстиції, підвищення прозорості діяльності органів, зміцнення відповідальності за порушення прав на інформацію посадовими особами.

П'яту групу адміністративно-правових відносин, в які вступає Мін'юст у сфері охорони прав людини з іншими суб'єктами правовідносин, є відносини за джерелом походження, які, в свою чергу, класифікуються на: національні та міжнародно-правові.

Національно-правові відносини Міністерства юстиції України з іншими суб'єктами є важливою складовою системи публічного управління та адміністративного регулювання у сфері юстиції. Ці відносини мають адміністративно-правовий, публічно-правовий характер та інших напрямів галузі права, що охоплюють взаємодію з органами влади, юридичними та фізичними особами.

На сьогодні більшість адміністративно-правових відносин на національному рівні побудовані із використанням цифрових послуг, трансформація яких в діяльність органів юстиції в поєднанні з електронною інформаційною взаємодією з різними державними органами, державними реєстрами дозволить зменшити до мінімуму або відмовитись від подачі заявниками паперових документів, необхідності безпосереднього звернення та мінімізує спілкування з державою.

Так, з 2021 року до 2023 року Мін'юстом було запроваджено пілотний проєкт спочатку електронної системи е-нотаріату, унормування роботи якої відбулося у 2023 році шляхом прийняття Постанови Кабінету Міністрів України від 29 грудня 2023 р. № 1406 «Деякі питання функціонування Єдиної державної електронної системи е-нотаріату». За допомогою Єдиної державної електронної системи е-нотаріату здійснюється взаємозв'язок сукупності інформаційно-комунікаційних, інформаційних систем, які діють як єдине ціле та у взаємодії з іншими інформаційними та інформаційно-комунікаційними системами призначені для автоматизації нотаріальної діяльності [4].

Завдяки комплексному впровадженню підсистеми Єдиної державної електронної системи е-нотаріату громадяни України, які перебувають за кордоном, мають доступ до нотаріальних дій завдяки повноцінному та безперебійному функціонуванню даної електронної системи е-нотаріату.

На підтвердження активної цифровізації публічних послуг, що надаються органами юстиції, є створення системи проставлення апостиля за допомогою програмних засобів Реєстру у формі спеціалізованої відмітки на офіційних документах, що видаються (оформляються) органами юстиції, судами, нотаріусами, державними архівними установами України, можливість онлайнперевірки повного тексту апостильованого документа. Особи можуть подавати документи онлайн для проставлення апостиля на офіційних документах, що видаються (оформлюються) органами юстиції, судами, нотаріусами, державними архівними установами України та здійснювати онлайнперевірку повного тексту апостильованого документа. Зазначене дозволить прискорити розгляд відповідних заяв та підвищити рівень довіри до українських офіційних документів, а також сприятиме запобіганню обігу підроблених апостилів українського походження, що особливо важливо на сучасному етапі, коли частина території України є тимчасово окупованою та не підконтрольною українській владі.

Порядок проставлення апостиля на електронних документах, його оформлення та порядок реєстрації визначені спільним Наказом Міністерства закордонних справ України, Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства освіти і науки України, Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України від 17.03.2023 № 125/209/293/139/999/5 «Про затвердження Правил проставлення апостиля на офіційних документах, призначених для використання на території інших держав» [9].

До цифровізації та автоматизації послуг, що надаються органами юстиції, можна віднести державна реєстрація актів цивільного стану; реалізація державної реєстрації шлюбу в електронній формі заходами Порталу Дія; державну реєстрацію фізичної особи підприємцем, внесення змін до відомостей про фізичну особу – підприємця, припинення підприємницької діяльності фізичної особи – підприємця за її рішенням тощо.

Міжнародні адміністративно-правові відносини Міністерства юстиції України з іншими суб'єктами — це специфічна форма міжнародно-правової взаємодії, яка має публічно-правовий характер, здійснюється на підставі міжнародних угод, законів України та внутрішніх нормативних актів Мін'юсту і стосується реалізації державної політики у сфері юстиції в міжнародному контексті. Ці взаємовідносини виражаються в офіційних організаційно-правових зв'язках, спрямованих на виконання міжнародних зобов'язань, коор-

динацію діяльності в сфері правосуддя, дотримання прав людини та підвищення ефективності національної юстиції.

В контексті зазначеного вище, слід акцентувати увагу на дотримання європейських стандартів тримання засуджених та осіб, взятих під варту в пенітенціарних установах. Ці стандарти задекларовані в міжнародних актах, ратифікованих Україною, а саме: Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, Основних принципах поводжень з в'язнями, прийнятими Генеральною Асамблеєю ООН 14 грудня 1990 р., Мінімальними стандартними правилами ООН щодо поводження із в'язнями (Правила Нельсона Мандели), прийнятими Генеральною Асамблеєю ООН 17 грудня 2015 р., Резолюції Європейського Парламенту від 5 жовтня 2017 про тюремні системи та умови тримання (2015/2062(INI)), а також підтверджені практикою ЄСПЛ.

На сьогодні, умови тримання засуджених та осіб, взятих під варту в пенітенціарних установах України перебувають на неналежному рівні і, в першу чергу, це зумовлено поганим станом приміщень в яких вони утримуються [6, с. 20]. Також серед причин недотримання міжнародних стандартів тримання засуджених та осіб, взятих під варту можна виділити низку причин: стійке недофінансування пенітенціарної системи (протягом останніх років пенітенціарна система фінансувалася на рівні 47 % від загальної потреби) [6, с. 20]; тривалі бойові дії, спричинені повномасштабним вторгненням росії на територію України. Внаслідок російської збройної агресії станом на сьогодні повністю зруйновано 5 установ (Торецька виправна колонія (№ 2), Херсонський СІЗО, Бахмутська установа виконання покарань (№ 6), Оріхівська виправна колонія (№ 88) та Селидівська виправна колонія (№ 82)) на 5382 засуджених та ув'язнених, частково пошкоджено та потребує подальшої евакуації засуджених 6 установ (Покровська виправна колонія (№17), Холодногірська виправна колонія (№18), Харківська виправна колонія (№43), Дергачівська виправна колонія (№109), Хролівський виправний центр (№140) та Кременчуцька виправна колонія (№160)) [6, с. 20].

Висновки. Адміністративно-правові відносини, що виникають у діяльності Мін'юсту, є системним інструментом реалізації функцій держави у сфері прав людини. Вони охоплюють як владно-субординаційні, інституційно-координаційні, міжнародно-правові, так і регулятивні, охоронні, інформаційно-просвітницькі зв'язки, що забезпечують ефективне функціонування механізмів публічного управління. Окремої уваги потребує цифровізація діяльності органів юстиції, що сприяє прозорості, відкритості та підзвітності їх роботи. Впровадження електронних сервісів, таких як Єдина державна електронна система е-нотаріату, онлайн-проставлення апостиля, розширює доступ громадян до правових послуг, підвищує рівень довіри до державних інституцій та знижує корупційні ризики. Водночас, на сучасному етапі залишаються актуальними проблеми забезпечення права на доступ до публічної інформації, а також дотримання міжнародних стандартів прав людини у пенітенціарній системі. Їх вирішення потребує посилення міжвідомчої координації, удосконалення адміністративних процедур, підвищення рівня фінансування та приведення умов тримання засуджених у відповідність до вимог міжнародного права.

Список використаних джерел

1. Авер'янов В. Б. Адміністративне право України. Академічний курс: підручник. Т. 1. Київ: Видавництво «Юридична думка», 2004. 584 с.
2. Адміністративне право : підручник / Ю. П. Битяк (кер. авт.кол.), В.М. Гаращук, В. В. Богуцький та ін.; за заг. ред. Ю.П. Битяка, В.М. Гаращука, В. В. Зуй. Х. : Право, 2010. 624 с.
3. Адміністративне право України (загальна частина): навчальний посібник. Остапенко О. І. Ковалів М. В., Єсімов С. С. та ін.. Вид. 2-е, доп. Львів: СПОЛОМ, 2021. 616 с.
4. Деякі питання функціонування Єдиної державної електронної системи е-нотаріату: Постанова Кабінету Міністрів України від 29 грудня 2023 р. № 1406. Дата оновлення 04.06.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1406-2023-%D0%BF#n11> (дата звернення 28.09.2025).
5. За реагування Уповноваженого поновили право заявника на доступ до інформації. 27.11.2023. Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. URL: https://ombudsman.gov.ua/uk/news_details/za-reaguvannya-upovnovazhenogo-ponovili-pravo-zayavnika-na-dostup-do-informaciyi?utm_source=chatgpt.com (дата звернення 28.09.2025).
6. План діяльності Міністерства юстиції України на 2025-2027 роки. Офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України. 2025. 27 с. URL: <https://minjust.gov.ua/files/general/2024/12/02/20241202163821-70.pdf> (дата звернення 28.09.2025).

7. План роботи Центрального міжрегіонального управління Міністерства юстиції (м. Київ) на I півріччя 2025 року: офіційний веб-сайт Центрального міжрегіонального управління Міністерства юстиції (м. Київ). 2025. 164 с. URL: <https://centraljust.gov.ua/files/general/2025/01/22/20250122154433-66.pdf> (дата звернення 28.09.2025).
8. Про затвердження Порядку формування та ведення Єдиного реєстру засуджених та осіб, узятих під варту: Наказ Міністерства юстиції України від 26.06.2018 № 2023/5. Дата оновлення 15.07.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0762-18#top> (дата звернення 28.09.2025).
9. Про затвердження Правил проставлення апостиля на офіційних документах, призначених для використання на території інших держав : Наказ Міністерства закордонних справ України, Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства освіти і науки України, Міністерство фінансів України, Міністерства юстиції України від 17.03.2023 № 125/209/293/139/999/5. Дата оновлення 06.05.2025. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/Re39534?an=1> (дата звернення 28.09.2025).

References

1. Averianov, V. B. (2004). *Administratyvne pravo Ukrainy. Akademichnyi kurs. [Administrative Law of Ukraine. Academic course]*, Vol.1 [in Ukrainian].
2. Bytiak, Yu. P., Harashchuk, V. M. & Zui, V. V. (Eds.) (2010). *Administratyvne pravo [Administrative law]*. Pidruchnyk [in Ukrainian].
3. Ostapenko, O. I., Kovaliv, M. V. & Yesimov, S. S. (2021). *Administratyvne pravo Ukrainy (zahalna chastyna) [Administrative law of Ukraine (general part)]*. Navchalnyi posibnyk, Vyd. 2-e, dop. [in Ukrainian].
4. Деякі питання функціонування Єдиної державної електронної системи е-нотаріату. (2023, December 29) [Some issues of the functioning of the Unified State Electronic System of e-notarial services]. *Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy № 1406*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1406-2023-%D0%BF#n11> [in Ukrainian].
5. За реалізації Уповноваженого поновили право заявника на доступ до інформації. (2023, November 27). [The Commissioners response restored the applicants right to access information]. *Sekretariat Upovnovazhenoho Verkhovnoi Rady Ukrainy z prav liudyny*. Retrieved from https://ombudsman.gov.ua/uk/news_details/za-reaguvannya-upovnovazhenogo-ponovili-pravo-zayavnika-na-dostup-do-informaciyi?utm_source=chatgpt.com [in Ukrainian].
6. План діяльності Міністерства юстиції України на 2025-2027 роки. (2025). [Activity Plan of the Ministry of Justice of Ukraine for 2025-2027]. *Ofitsiyni veb-sait Ministerstva yustytzii Ukrainy*. 27. Retrieved from <https://minjust.gov.ua/files/general/2024/12/02/20241202163821-70.pdf> [in Ukrainian].
7. План роботи Тсентралного мизhreghionalного управлння Міністерства юстйтсії (м. Kyiv) на I pivrichchia 2025 roku. (2025). [Work plan of the Central Interregional Department of the Ministry of Justice (Kyiv) for the first half of 2025]. *Ofitsiyni veb-sait Tsentralnoho mizhreghionalnoho upravlinnia Ministerstva yustytzii (m. Kyiv)*. 164. Retrieved from <https://centraljust.gov.ua/files/general/2025/01/22/20250122154433-66.pdf> [in Ukrainian].
8. Про затвердження Порядку формування та ведення Єдиного реєстру засуджених та осіб, узятих під варту. (2018, June 26) [On approval of the Procedure for the formation and maintenance of the Unified Register of Convicted Persons and Persons Taken into Custody]. *Nakaz Ministerstva yustytzii Ukrainy № 2023/5*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0762-18#top> [in Ukrainian].
9. Про затвердження Правил проставлення апостыля на офіційних документах, призначених для використання на території інших держав. (2023, March 17). [On approval of the Rules for affixing an apostille on official documents intended for use in the territory of other states]. *Nakaz Ministerstva zakordonnykh sprav Ukrainy, Ministerstva vnutrishnikh sprav Ukrainy, Ministerstva osvity i nauky Ukrainy, Ministerstva finansiv Ukrainy, Ministerstva yustytzii Ukrainy № 125/209/293/139/999/5*. Retrieved from <https://ips.ligazakon.net/document/view/Re39534?an=1> [in Ukrainian].

Стаття надійшла 04.10.2025
Стаття прийнята до друку 06.11.2025